

Helsingfors stads nationalspråksnämnds utlåtande om samarbetsavtalet mellan tvåspråkiga välfärdsområden

Helsingfors stads nationalspråksnämnd tackar för möjligheten att ge ett utlåtande om samarbetsavtalet mellan tvåspråkiga välfärdsområden. Nationalspråksnämnden har satt sig in i utkastet till avtal inklusive bilagor vid sina sammanträden den 27 april 2023 och den 11 maj 2023.

Helsingfors stads nationalspråksnämnd konstaterar att avtalet har beretts i samarbete mellan de tvåspråkiga välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen. Tidsschemat för beredningen har dock varit ytterst snävt och utlåtandet ges skyndsamt. I beredningen har man iakttagit alla de delområden som i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021, nedan ordnandelagen) föreskrivs som innehåll i samarbetsavtalet.

I enlighet med 39 § 2 mom. i ordnandelagen avtalas i samarbetsavtalet mellan de tvåspråkiga välfärdsområdena om följande:

- arbetsfördelningen och samarbetet mellan de tvåspråkiga välfärdsområdena vid genomförandet av sådana social- och hälsovårdstjänster på svenska där det är nödvändigt för att se till att de språkliga rättigheterna tillgodoses utifrån hur krävande eller ovanlig uppgiften är eller hur stora kostnader den medför
- arbetsfördelningen och samarbetet i fråga om sådana social- och hälsovårdstjänster på svenska som det är ändamålsenligt att genomföra endast i en del av välfärdsområdena till följd av hur krävande eller ovanlig uppgiften är eller hur stora kostnader den medför
- det expertstöd som de tvåspråkiga välfärdsområdena ger varandra vid genomförandet av tjänster på svenska.

I fråga om tjänsternas avtalsstruktur konstateras i avtalet: "Parterna kan enligt 52 § i välfärdsområdeslagen med stöd av avtal sköta sina uppgifter tillsammans. Detta Avtal är ett huvudavtal, på basis av vilket välfärdsområdena ingår enstaka Serviceavtal om svenskspråkiga tjänster inom social- och hälsovården." Det noggrannare innehållet i och villkoren för tjänsterna avtalas med ett separat serviceavtal mellan beställaren och serviceproducenten.

För de tjänster som omfattas av samarbetsavtalet har utarbetats en bilaga som innehåller en förteckning över de social- och hälsovårdstjänster i fråga om vilka avtalsparterna har identifierat ett behov av samarbete.

Enligt 39 § 5 mom. i ordnandelagen ska fullgörandet av samarbetsavtalet mellan de tvåspråkiga välfärdsområdena följas och utvärderas årligen. Varje avtalspart ska följa fullgörandet av avtalet och rapportera om detta inom sin egen organisation. Regelbundna möten för att samordna verksamheten ska hållas mellan parternas företrädare. Dessutom ska den grupp som utsetts till nätverksgrupp för samarbetsavtalet föra och uppdatera ett register över svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänster i fråga om vilka avtalsparterna har identifierat ett behov av samarbete och vilka välfärdsområden som tillhandahåller tjänster. Nätverksgruppen för samarbetsavtalet är inte ett beslutande organ och har inga befogenheter. De tjänsteinnehavare i välfärdsområdena som bereder och verkställer ärenden som har behandlats i nätverksgruppen för samarbetsavtalet ansvarar för att beredningen av ärenden, beslutsfattandet och verkställandet sker inom ramen för avtalsparternas befogenheter.

Enligt 39 § 5 mom. i ordnandelagen finns bestämmelser om nationalspråksnämndens skyldighet att lägga fram förslag om ändring av avtalet och följa hur avtalet fullgörs i 33 § i lagen om välfärdsområden. Enligt 33 § i lagen om välfärdsområden är nationalspråksnämndens uppgift att komma med förslag om innehållet i ett i 39 § i ordnandelagen avsett avtal om samarbetet och arbetsfördelningen i tvåspråkiga välfärdsområden, lämna utlåtande om avtalet till välfärdsområdesfullmäktige samt följa fullgörandet av avtalet.

Helsingfors stads nationalspråksnämnd konstaterar att utkastet till avtal i huvudsak har utarbetats omsorgsfullt. I avtalet har man kommit överens om samarbetet och arbetsfördelningen mellan de tvåspråkiga välfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen för att trygga tillgodoseendet av de svenskspråkigas språkliga rättigheter inom social- och hälsovården såsom lagstiftningen förutsätter.

Nämnden begär ännu avtalsparterna att särskilt fästa vikt vid följande helheter:

- I avtalet saknas en hänvisning till Nylandslagen, där bestämmelserna i lagen om välfärdsområden och i kommunallagen som är tillämpliga för Helsingfors stad presenteras. Särskilt önskas en hänvisning till 19 § i Nylandslagen, som innehåller bestämmelser om Helsingfors nationalspråksnämnd.
- Helsingfors stads nationalspråksnämnd begär att följande ska beaktas i samarbetsavtalet: Enligt 39 § 2 mom. i ordnandelagen ska det i samarbetsavtalet bland annat avtalas om det expertstöd som de tvåspråkiga välfärdsområdena ger varandra vid genomförandet av tjänster på svenska.
- Nämnden begär att man klargör strukturen och innehållet i punkt 7 exempelvis enligt följande: Med stöd av detta Avtal är parterna inte skyldiga att ingå Serviceavtal eller skaffa service av en annan Part, såvitt detta inte är nödvändigt för att trygga invånarnas språkliga rättigheter. Ändringar och

uppdateringar ska göras så att de inte äventyrar kundernas språkliga rättigheter.

- Nationalspråksnämnden förväntar sig att man i samarbetsavtalet beaktar den nya lagen om funktionshinderservice samt övriga termer och ändringar i lagreformen som påverkar tjänsterna, och att dessa antecknas i utkastet till avtal.
- I avtalets punkt 9 ska man komma överens om servicekostnaderna och om att upprätthålla beredskapen enligt användning. Avtalspunkten kan exempelvis formuleras enligt följande: Om produktionen av en tjänst förutsätter oavbrutet upprätthållande av en kapacitet och betydande kostnadsförbindelser utan att de övriga välfärdsområdena är skyldiga att köpa tjänsten, ska man i Serviceavtalet inte avtala om att upprätthålla en beredskap som baseras på avgift per capita.
- Till avtalets punkt 12 föreslås ett tillägg om nationalspråksnämndens roll och samarbetsformer samt indikatorer för att följa upp hur samarbetsavtalet fungerar i syfte att tillgodose de språkliga rättigheterna.
- Nationalspråksnämnden uppmanar att de regionala svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna ska tryggas och de språkliga rättigheterna tillgodoses genom samarbetsavtalet. I avtalet ska Helsingfors och Nylands särdrag uppmärksammas så att man säkerställer såväl svenskspråkiga närtjänster i enlighet med servicebehovet för de nyländska kunderna som det regionala samarbetet i Nyland.
- I samarbetsavtalet ska det finnas en punkt om utveckling av de svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna.
- Nationalspråksnämnden begär att man vid översättningen av utkastet till avtal ser till att språkversionerna motsvarar varandra till innehållet och terminologin.

Nationalspråksnämnden konstaterar att utkastet till samarbetsavtal mellan tvåspråkiga välfärdsområden omfattar det innehåll som krävs enligt lagstiftningen och att det utifrån utkastet är möjligt att slutföra avtalet.

Nationalspråksnämnden kommer att aktivt följa fullgörandet av avtalen i fråga om tillgången till svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänster och tillgodoseende av de språkliga rättigheterna.

HELSINGFORS STAD
NATIONALSPRÅKSNÄMNDEN